

DOI: 10.31866/2616-7948.1(15).2025.335357

УДК 027.5(477):355.01(477-651.2:470-651.1)

Специфіка діяльності публічних бібліотек України в умовах російсько-української війни

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року докорінно змінило всі сфери суспільного життя, створивши безпрецедентні виклики для інформаційно-комунікаційної інфраструктури країни. Публічні бібліотеки як важливі соціокультурні інституції та осередки доступу до інформації опинилися на передовій інформаційного фронту та були змушені оперативно трансформувати свою діяльність для задоволення нагальних потреб населення в умовах війни. Необхідність аналізу та систематизації нових практик інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек для вироблення стратегій подальшого розвитку визначає актуальність дослідження. Метою статті є осмислення трансформації інформаційно-комунікаційної діяльності публічних бібліотек України в умовах повномасштабної російсько-української війни, виявлення ключових напрямів адаптації, інноваційних практик і проблемних аспектів. Методологічну основу дослідження становлять методи аналізу й синтезу, системний підхід, контент-аналіз вебсайтів і соціальних мереж бібліотек, аналіз звітних документів і публікацій професійної спільноти. Встановлено, що інформаційно-комунікаційна діяльність публічних бібліотек зазнала суттєвої трансформації. Пріоритетними стали такі напрями: інформування населення з питань безпеки, евакуації, отримання допомоги; протидія дезінформації та фейкам; забезпечення психологічної підтримки і створення безпечного простору (фізичного й віртуального); розвиток дистанційних послуг для вимушено переміщених осіб і мешканців тимчасово окупованих територій; документування воєнних злочинів і збереження національної пам'яті; комунікація з міжнародною спільнотою. Виявлено впровадження інноваційних форм роботи (центри цифрової освіти, мобільні пункти допомоги, розширення онлайн-сервісів) та активізацію співпраці з органами влади, громадськими організаціями, волонтерами. Водночас осмислено низку проблем: безпекові ризики, руйнування інфраструктури, кадрові втрати, психологічне вигорання співробітників, нерівномірність ресурсного

Юрій ГОРБАНЬ

канд. культурології, проф.

Київський національний
університет культури
і мистецтввул. Євгена Коновальця, 36
01133, Київ, Україна

y.i.gorban@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5837-4409

Людмила ПРОКОПЕНКО

канд. культурології, доц.

Київський національний
університет культури
і мистецтввул. Євгена Коновальця, 36
01133, Київ, Україна

lyudmila976@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9095-8428

Олена КАРАКОЗ

канд. іст. н., доц.

Київський національний
університет культури і
мистецтввул. Євгена Коновальця, 36
01133, Київ, Україна

karakozolena02@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7772-1530

© Горбань Ю., Прокопенко Л.,
Каракоз О., 2025

забезпечення. Публічні бібліотеки України продемонстрували високий рівень адаптивності та стійкості, перетворившись на багатофункціональні центри підтримки громад в умовах війни. Їхня інформаційно-комунікаційна діяльність набула виразної соціальної спрямованості, поєднуючи традиційні функції з новими ролями – інформаційних фільтрів, осередків психологічної допомоги, центрів гуртування громад і документування історії. Подальші дослідження мають бути спрямовані на оцінювання ефективності впроваджених інновацій, розроблення моделей сталої діяльності бібліотек в умовах тривалих криз і повоєнної відбудови.

Ключові слова: публічна бібліотека; інформаційно-комунікаційна діяльність; інноваційна діяльність; російсько-українська війна; волонтерська діяльність; адаптація; цифрові послуги; протидія дезінформації.

SPECIFICATION OF UKRAINIAN PUBLIC LIBRARIES' ACTIVITIES IN CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Yurii HORBAN

PhD in Cultural Studies, Professor
Kyiv National University of Culture and Arts
Yevhen Konovalets Str., 36, 01133, Kyiv, Ukraine
y.i.gorban@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5837-4409

Liudmyla PROKOPENKO

PhD in Cultural Studies, Associate Professor
Kyiv National University of Culture and Arts
Yevhen Konovalets Str., 36, 01133, Kyiv, Ukraine
lyudmila976@ukr.net
ORCID: 0000-0002-9095-8428

Olena KARAKOZ

PhD in History, Associate Professor
Kyiv National University of Culture and Arts
Yevhen Konovalets Str., 36, 01133, Kyiv, Ukraine
karakozolena02@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7772-1530

The full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine on February 24, 2022 completely changed all spheres of social life, creating unprecedented challenges for the country's information and communication infrastructure. As important socio-cultural institutions and centres of access to information, public libraries found themselves on the forefront of the information front and were forced to quickly transform their activities in order to meet urgent needs of the population in wartime conditions. A necessity to analyse and systematise new practices of information and communication work of libraries in elaborating strategies for further development determines the relevance of this study. The aim of the article is to comprehend the transformation of information and communication activities of public libraries in Ukraine under the full-scale Russian-Ukrainian war conditions,

as well as to identify key directions of adaptation, innovative practices and problematic aspects. A methodological basis of this research form methods of analysis and synthesis, a systematic approach, a content analysis of library websites and social networks, an analysis of reporting documents and publications of the professional community. It is found out that the information and communication activities of public libraries have undergone a significant transformation. The following spheres have become priorities: informing the population on issues of security, evacuation and receiving assistance; countering disinformation and fake; providing psychological support and creating a safe space (physical and virtual); development of remote services for forcibly displaced people and residents of temporarily occupied territories; documenting war crimes and preserving national memory; communicating with the international community. Implementing of innovative work forms (digital education centres, mobile help points, expanding online services) and intensifying cooperation with authorities, public organisations and volunteers are identified. At the same time, a number of problems are identified: security risks, destruction of infrastructure, staff losses, psychological burnout of employees and uneven resource provision. Ukrainian public libraries have demonstrated a high level of adaptability and resilience, turning into multifunctional centres of community support in times of war. Their information and communication activities have acquired a distinct social focus, combining traditional functions with new roles, such as information filters, psychological assistance centres, community mobilisation centres and history documentation. Further research should be aimed at assessing the effectiveness of the applied innovations, developing models of sustainable library activities in conditions of protracted crises and post-war reconstruction.

Keywords: public library; information and communication activities; innovative activities; Russian-Ukrainian war; volunteer activities; adaptation; digital services; countering disinformation.

Актуальність теми

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року, стала не лише гуманітарною катастрофою та безпековим викликом глобального масштабу, але й спричинила глибоку кризу в інформаційній сфері. Українське суспільство зіткнулось із безпрецедентним потоком дезінформації, пропаганди, фейкових новин, що поширюються ворогом з метою дестабілізації, провокування паніки та підриву довіри до державних інституцій (Мельникова-Курганова & Кожаріна, 2024). Водночас мільйони громадян потребували достовірної, оперативної та життєво важливої інформації щодо безпеки, евакуації, медичної й гуманітарної допомоги, правових аспектів статусу біженців і внутрішньо переміщених осіб (ВПО). У цих умовах публічні бібліотеки як традиційні центри вільного доступу до інформації та культурно-просвітницькі осередки постали перед необхідністю кардинальної трансформації своєї діяльності, зокрема інформаційно-комунікаційної, для адекватного реагування на виклики воєнного часу. Їхня роль вийшла далеко за межі традиційних функцій, набуваючи ознак кризових інформаційних центрів та осередків суспільної стійкості.

Стан вивчення проблеми

Проблематика діяльності бібліотек в умовах криз і надзвичайних ситуацій досліджувалася багатьма науковцями. Зокрема, проаналізовано роль бібліотек у підтримці громад під час природних катастроф (Бабенко, 2024), їхній внесок у подолання соціальних криз та інформаційну підтримку вразливих груп населення (Бондарчук, 2023). Окрему увагу приділено питанням цифрової трансформації бібліотек і розвиткові дистанційних послуг (Овсієнко, 2021; Сі, 2023). Українські дослідники Ю. Горбань, Л. Рибка та А. Рибка, (2021), Л. Кравець (2023), І. Коваленко (2023), С. Хрущ (2022), І. Ярема (2021), А. Гетьман (2025) активно вивчали різні аспекти модернізації бібліотечної справи, запровадження інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій ще до повномасштабного вторгнення. Певні аспекти діяльності бібліотек в умовах гібридної війни та АТО/ООС також знаходили відображення у фахових публікаціях таких авторів, як М. Палієнко (2022), О. Бондарева (2022), Р. Гула, І. Передерій, В. Сажко (2022) й ін.

Невирішені питання

Попри наявний науковий доробок, специфіка функціонування саме публічних бібліотек України в умовах повномасштабної війни, що характеризується високою інтенсивністю бойових дій, масовим

внутрішнім переміщенням населення, руйнуванням інфраструктури та потужною інформаційною агресією, потребує окремого системного аналізу. Недостатньо вивченими залишаються конкретні механізми та стратегії адаптації інформаційно-комунікаційної діяльності (ІКД), ефективність запроваджених інноваційних практик, роль бібліотек у системі національної інформаційної безпеки та психосоціальної підтримки населення в довгостроковій перспективі. Потребує узагальнення досвід роботи бібліотек із ВПО, документування війни та взаємодії з міжнародними партнерами в нових реаліях.

Завдання статті

Метою статті є комплексний аналіз і систематизація трансформаційних процесів в інформаційно-комунікаційній діяльності публічних бібліотек України в період повномасштабної російсько-української війни (з лютого 2022 року й дотепер). Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань:

- визначити ключові виклики, що постали перед публічними бібліотеками в інформаційно-комунікаційній сфері з початком повномасштабної війни;
- проаналізувати основні напрями адаптації та зміни пріоритетів в ІКД бібліотек;
- виявити та схарактеризувати інноваційні форми та методи роботи, впроваджені бібліотеками у відповідь на виклики війни;
- окреслити роль публічних бібліотек у протидії дезінформації та підтримці інформаційної гігієни населення;
- узагальнити досвід використання цифрових технологій і дистанційних форм комунікації;
- визначити проблемні аспекти та перспективи розвитку ІКД публічних бібліотек в умовах війни та повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу

Повномасштабне вторгнення РФ змусило публічні бібліотеки України миттєво переформатувати свою інформаційно-комунікаційну діяльність, перетворивши їх із переважно просвітницьких центрів на багатофункціональні хаби підтримки громад. Аналіз діяльності бібліотек дав змогу виявити кілька ключових напрямів трансформації їхньої ІКД, що означилася в появі нових і посиленні наявних ролей бібліотек, спрямованих на задоволення критичних потреб суспільства (табл. 1).

Таблиця 1

**Трансформація ролей і функцій публічних бібліотек України
в умовах війни**

Нова або посилена функція	Потреба, що задовольняється	Приклади діяльності
Кризовий інформаційний центр	Доступ до перевіреної життєво важливої інформації	Поширення офіційних повідомлень (безпека, евакуація, допомога), інфостенди, консультації
Центр протидії дезінформації	Інформаційна гігієна, критичне мислення	Тренінги з медіаграмотності, створення пам'яток, перевірка фактів, курація джерел
Осередок психосоціальної підтримки	Психологічне розвантаження, соціальна згуртованість, безпечний простір	Зустрічі із психологами, групи підтримки, бібліотерапія, арттерапія, дитячі зони, місця для спілкування
Центр підтримки ВПО та вразливих груп	Інтеграція, доступ до ресурсів, гуманітарна допомога	Консультації, мовні курси, цифрова грамотність, збір допомоги, заходи для дітей ВПО, центри підтримки української армії
Центр документування війни (локальний)	Збереження пам'яті, фіксація свідчень	Збір усних історій, створення архівів фото/відео, виставки про події війни
Хаб міжнародної комунікації та адвокації	Інформування світу, залучення допомоги, культурна дипломатія	Ведення англомовних сторінок, участь у міжнародних проєктах, звітування партнерам

Джерело: авторська розробка на основі аналізу звітів і вебресурсів публічних бібліотек України

Далі розглянемо детальніше ключові напрями діяльності.

Формування кризових інформаційних центрів і протидія дезінформації. Одним із першочергових завдань стала організація оперативного й достовірного інформування населення. Бібліотеки активно використовували свої вебсайти, сторінки в соціальних мережах (Facebook і Telegram стали основними каналами) для поширення офіційної інформації від органів влади, ДСНС, ЗСУ щодо повітряних тривог, правил поведінки під час обстрілів, розташування укриттів, пунктів допомоги, евакуаційних маршрутів (Ржеуський & Кунанець, 2023). Важливим напрямом ІКД стала боротьба з російською дезінформацією. Бібліотекарі проводили тренінги з медіаграмотності (часто онлайн), створювали й поширювали пам'ятки про те, як розпізнавати фейки, перевіряти джерела інформації, дотримуватися інформаційної гігієни (Крицька, 2023, 2024). Вони стали своєрід-

ними «фільтрами» інформації для місцевих громад, особливо для людей старшого віку, які мають обмежений доступ до цифрових ресурсів або нижчий рівень цифрової грамотності. Для реалізації цих завдань бібліотеки залучали різноманітні канали та методи інформаційно-комунікаційної діяльності, адаптуючи їх до воєнних реалій (табл. 2).

Таблиця 2

Основні канали та методи ІКД публічних бібліотек під час війни

Напрямок ІКД	Канали комунікації	Методи та формати
Кризове інформування	Вебсайти, соцмережі (FB, Telegram), інфостенди, мобільний зв'язок (телефони)	Офіційні репости, інфографіка, оголошення, «гаряча лінія» (консультації), SMS-інформування (де можливо)
Протидія дезінформації	Соцмережі, вебсайти, офлайн/онлайн-заходи	Спростування фейків, пам'ятки/чек-листи, тренінги/вебінари, лекції, кураторські добірки джерел
Психосоціальна підтримка	Соцмережі, месенджери, офлайн-заходи, вебсайти	Анонси заходів, створення подій (events), онлайн-групи підтримки, арттерапія, терапевтичні читання, зустрічі
Дистанційні послуги	Вебсайти, електронна пошта, месенджери, Zoom/Meet, YouTube	Онлайн-консультації, вебінари, віртуальні виставки, онлайн-курси, доступ до е-ресурсів, відеозаписи заходів
Документування війни	Вебсайти, соцмережі, спеціальні платформи/форми, офлайн-зустрічі	Оголошення про збір свідчень, форми для подання історій, інтерв'ювання, створення цифрових колекцій
Міжнародна комунікація	Вебсайти (їх англ. версія), соцмережі (Twitter, FB), електронна пошта	Новини англійською, звіти для партнерів, участь у міжнародних онлайн-заходах, відеозвернення

Джерело: авторська розробка на основі аналізу комунікаційних практик публічних бібліотек України

Психосоціальна підтримка та гуртування громади. Багато бібліотек перетворилися на тимчасові прихистки, пункти обігріву та підзарядки гаджетів під час блекаутів. У зв'язку з цим виникли нові комунікаційні потреби – інформування про режим роботи таких пунктів, наявні ресурси. Як зазначає С. Кісарець (2025), бібліотеки стали місцем психологічного розвантаження: організовувалися зустрічі

із психологами, групи підтримки, бібліо- й арттерапевтичні заняття, майстер-класи, а також вони слугували як звичайний простір для спілкування. Комунікація цих послуг, створення атмосфери довіри та безпеки стали важливою частиною ІКД. Особлива увага приділялася роботі з дітьми, ВПО, ветеранами, військовими та їхніми родинами, для яких бібліотека часто ставала першим місцем інтеграції в нову громаду.

Активізація цифрових сервісів і дистанційної комунікації. Потреба в обслуговуванні користувачів, які виїхали, або тих, хто не міг фізично відвідати бібліотеку через безпекову ситуацію, стимулювала розвиток онлайн-послуг. Бібліотеки розширили доступ до електронних ресурсів, проводили онлайн-заходи (презентації книг, лекції, зустрічі з авторами, віртуальні виставки), активізували консультування через месенджери та соціальні мережі (Ржеуський, 2023). Розвивалися онлайн-курси з цифрової грамотності, що було особливо актуально для ВПО та людей, які втратили роботу. Також зазначені сервіси мали попит серед молоді, особливо серед покоління, що виросло в цифровому світі та звикло отримувати інформацію «тут» і «відразу» (Горбань & Скаченко, 2019). Водночас викликом залишався цифровий розрив і необхідність підвищення кваліфікації самих бібліотекарів.

Документування війни та збереження пам'яті. Усвідомлюючи історичну вагу подій, деякі бібліотеки ініціювали проєкти зі збору свідчень очевидців, документування воєнних злочинів на місцевому рівні, створення цифрових архівів фото- та відеоматеріалів (Гребенюк, 2025). Ця діяльність вимагала нових комунікаційних підходів для залучення громадськості до збору матеріалів та забезпечення етичного поводження з чутливою інформацією. Зокрема, важливо визначити інформаційну інфраструктуру проєкту, розробити інформаційний комплекс, його основні підсистеми, апаратне, програмне та кадрове забезпечення проєкту (Долбенко & Горбань, 2016).

Міжнародна комунікація та адвокація. Бібліотеки почали активніше комунікувати з міжнародною професійною спільнотою, інформуючи про реалії війни, руйнування культурної інфраструктури, потреби українських бібліотек. Згідно з О. Воскобойніковою-Гузевою та Н. Терещенко (2021), це відбувалося через публікації на міжнародних платформах, участь в онлайн-конференціях, ведення сторінок у соціальних мережах англійською мовою. Така комунікація сприяла отриманню гуманітарної допомоги, книг, техніки, а також формуванню об'єктивного бачення подій в Україні за кордоном.

Інновації та виклики. Попри численні труднощі, бібліотеки продемонстрували значний інноваційний потенціал. Серед ключових

інноваційних практик і пов'язаних з ними викликів варто виокремити такі (табл. 3):

Таблиця 3

Інноваційні практики та основні виклики
в ІКД публічних бібліотек під час війни

Інноваційна практика	Опис	Пов'язані виклики
Мобільні бібліотечні пункти	Візні форми обслуговування віддалених районів, місць проживання ВПО	Логістика і транспорт, безпека персоналу й користувачів, обмеженість ресурсів
Інтеграція послуг	Співпраця та розміщення пунктів у ЦНАП, гуманітарних штабах	Координація між установами, розмежування функцій, навантаження на персонал
Цифрові освітні хаби	Організація курсів цифрової/медіаграмотності, допомога з онлайн-сервісами	Технічне оснащення, кваліфікація тренерів/бібліотекарів, доступ для вразливих груп
Проекти документування війни	Збір усних історій, створення цифрових архівів свідчень	Етичні аспекти, технології збереження даних, безпека учасників і даних, ресурси
Розширена онлайн-присутність	Активне ведення соцмереж, стріми, віртуальні заходи, онлайн-клуби	Технічні навички персоналу, кібербезпека, залучення й утримання онлайн-аудиторії
Партнерство та фандрейзинг	Активна співпраця з ГО, волонтерами, міжнародними донорами	Пошук надійних партнерів, звітність, конкуренція за ресурси, сталість фінансування

Джерело: авторська розробка на основі аналізу інноваційних проєктів і публікацій українських бібліотек

Діяльність бібліотек супроводжувалася й продовжує супроводжуватися серйозними викликами: прямі воєнні загрози для життя персоналу й відвідувачів, руйнування та пошкодження бібліотечних будівель і фондів (особливо на Сході та Півдні України), вимушене переміщення значної частини кваліфікованих кадрів, систематичне недофінансування, проблеми з доступом до інтернету та електроенергії під час обстрілів інфраструктури, а також величезне психологічне навантаження на бібліотекарів (Ковтанюк, 2024). Навігація між виконанням нових кризових функцій і збереженням традиційної місії стала основним завданням для бібліотечного менеджменту.

Висновки

Повномасштабна війна спричинила кардинальну перебудову ІКД публічних бібліотек, перетворивши їх на важливі вузли системи кризо-

вих комунікацій і центри підтримки громад. Пріоритети змістилися від традиційної культурно-просвітницької роботи до задоволення нагальних інформаційних, безпекових і психосоціальних потреб населення.

Ключовими напрямками адаптації ІКД стали: оперативне надання верифікованої життєво важливої інформації, активна протидія ворожій дезінформації та пропаганді через освітні заходи й поширення достовірних джерел, створення безпечного фізичного та віртуального простору для психологічної підтримки й соціальної взаємодії.

Війна прискорила цифрову трансформацію бібліотек, стимулюючи таким чином дистанційних послуг, онлайн-комунікації і програм цифрової грамотності, що дало змогу зберегти зв'язок з користувачами, зокрема з ВПО та мешканцями окупованих територій.

Бібліотеки продемонстрували значний інноваційний потенціал, запроваджуючи нові форми роботи (мобільні пункти, інтегровані послуги, проекти з документування війни) та розширюючи партнерські зв'язки для комплексного реагування на виклики воєнного часу.

Попри високу адаптивність, діяльність бібліотек ускладнюється безпековими ризиками, руйнуванням інфраструктури, кадровими та фінансовими проблемами, що потребує розроблення державних програм підтримки та відновлення бібліотечної мережі.

Досвід українських публічних бібліотек в умовах війни є унікальним і потребує подальшого глибокого вивчення, узагальнення та поширення і на національному, і на міжнародному рівні для розроблення ефективних стратегій діяльності бібліотек в екстремальних умовах та під час повоєнної відбудови інформаційно-культурного простору.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бабенко, А. Р. (2024). Іноземний досвід керування ризиками й управління бібліотеками в умовах надзвичайних ситуацій. *Молодий дослідник*, 3, 2–5. <https://mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/25/21>
- Бондарева, О. (2022). Електронні ресурси сучасних українських п'єс про війну: читаємо, ставимо, обговорюємо. *Філологічні діалоги*, 9, 28–33. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43982/1/O_Bondareva_FD_9_FUFKM.pdf
- Бондарчук, Я. С. (2023, 27 вересня). Бібліотечний апгрейд: ключові компетентності бібліотекаря майбутнього (з досвіду роботи Наукової бібліотеки імені Гордія Палія ВНМУ ім. М. І. Пирогова). В П. І. Цимбалюк & Т. П. Кристофорова (Упоряд.), *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього* [Матеріали конференції] (с. 158–161). Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського.
- Воскобойнікова-Гузева, О., & Терещенко, Н. (2021). Вектори стратегічного розвитку наукових бібліотек закладів вищої освіти України, Литви, Польщі. *Науково-педагогічні студії*, 5(5), 145–160. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-145-160>
- Гетьман, А. О. (2025). Віртуальната доповнена реальність як інструмент модернізації бібліотечних послуг. *Молодий дослідник*, 5, 24–27. <https://www.mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/61/56>

- Горбань, Ю. І., & Скаченко, О. О. (2019). Бібліотека у грі: навчання інформаційної грамотності та запобігання плагиату. *Бібліотечний вісник*, 5, 26–33. <https://doi.org/10.15407/bv2019.05.026>
- Горбань, Ю. І., Рибка, Л. А., & Рибка, А. Т. (2021). Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: модернізація стратегія в умовах сьогодення. *Питання культурології*, 37, 137–149. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.37.2021.236015>
- Гребенюк, А. (2025). Роль документальних систем у протидії інформаційній агресії. *Бібліотечний вісник*, 1, 14–22. <https://doi.org/10.15407/bv2025.01.014>
- Гула, Р. В., Передерій, І. Г., & Сажко, В. В. (2022). Вітчизняні архіви, бібліотеки та музеї як об'єкт і суб'єкт консцієнтальної війни в умовах збройної агресії РФ проти України. *Вісник Харківської державної академії культури*, 62, 7–40. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.062.01>
- Долбенко, Т. О., & Горбань, Ю. І. (2016). *Документні ресурси бібліотек*. Ліра-К.
- Кісарець, С. О. (2025). Діяльність бібліотек України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Молодий дослідник*, 5, 57–62. <https://www.mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/67/62>
- Коваленко, І. (2023). Бібліотека як платформа освіти дорослих в умовах цифрових трансформацій. *Науково-педагогічні студії*, 7, 194–204. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2023-7-194-204>
- Ковтанюк, Ю. (2024). Актуальні питання збереженості фондів архівів, бібліотек і музеїв як установ культури в умовах воєнного стану. *Бібліотечний вісник*, 2, 12–31. <https://doi.org/10.15407/bv2024.02.012>
- Кравець, Л. (2023). Модернізація системи функцій бібліотек в умовах гібридних загроз. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 12, 125–132. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293583>
- Крицька, О. (2023). *Звіт про роботу бібліотеки у 2023 році*. Сумський державний університет. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94147/1/2023_biblioteka_zvit_analitychnyi.pdf
- Крицька, О. (2024). *Звіт роботи бібліотеки 2024*. Сумський державний університет. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97508/2/2024_biblioteka_zvit.pdf
- Мельникова-Курганова, О., & Кожаріна, В. (2024). Трансформація інструментарію інформаційної гігієни в контексті російсько-української війни. *Образ*, 3(46), 21–31. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.3\(46\)-21-31](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.3(46)-21-31)
- Овсієнко, А. (2021). Адаптація бібліотек до реалій цифрового простору. *Соціум. Документ. Комунікація*, 12, 255–269. <https://sdc-journal.com.ua/en/journals/vipusk-12/adaptatsiya-bibliotek-do-realiy-tsifrovogo-prostoru>
- Палієнко, М. (2022). Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*, 1(330), 12–38. <https://doi.org/10.47315/archives2022.330.012>
- Ржеуський, А. (2023). Бенчмаркінг дистанційних послуг бібліотек університетів України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 12–19. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276759>
- Ржеуський, А., & Кунанець, Н. (2023). SWOT-аналіз дистанційного бібліотечно-інформаційного обслуговування бібліотек закладів вищої освіти України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2, 11–24. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284651>
- Сі, С. (2023). Напрями соціокультурної модернізації публічних бібліотек Китаю. *Вісник Книжкової палати*, 3, 49–52. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.3\(320\).48-52](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.3(320).48-52)
- Хрущ, С. (2022). Інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки: аксіологічні орієнтири функціонування. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 9, 70–78. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259153>
- Ярема, І. (2021). Бібліотека нового покоління та її роль як соціального інституту в інформаційну добу. *Вісник Книжкової палати*, 10, 26–30. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.10\(303\).26-30](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.10(303).26-30)

REFERENCES

- Babenko, A. R. (2024). Inozemnyi dosvid keruvannia ryzykamy y upravlinnia bibliotekamy v umovakh nadzvychainykh sytuatsii [Foreign experience in risk management and library management in emergency situations]. *Molodyi doslidnyk*, 3, 2–5. <https://mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/25/21> [in Ukrainian].
- Bondarchuk, Ya. S. (2023, September 27). Bibliotechnyi aphreid: Kliuchovi kompetentnosti bibliotekaria maibutnoho (z dosvidu roboty Naukovoï biblioteky imeni Hordiïa Paliïa VNMU im. M. I. Pyrohova) [Library upgrade: Key competencies of a librarian of the future (from the experience of the Gordiy Palii Scientific Library of the M. I. Pyrohov National University of Medical Sciences)]. In P. I. Tsymbaliuk & T. P. Krystoforova (Comps.), *Biblioteka v umovakh suchasnosti i konstruiuvannia maibutnoho* [Library in the modern context and building the future] [Conference proceedings] (pp. 158–161). Vinnytska oblasna universalna naukova biblioteka imeni Valentyna Otamanovskoho [in Ukrainian].
- Bondareva, O. (2022). Elektronni resursy suchasnykh ukrainskykh pies pro viinu: Chytaïemo, stavymo, obhovoriuiemo [Electronic resources of modern Ukrainian plays about the war: Reading, putting on, discussing]. *Filolohichni dialohy*, 9, 28–33. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43982/1/O_Bondareva_FD_9_FUFKM.pdf [in Ukrainian].
- Dolbenko, T. O., & Horban, Yu. I. (2016). *Dokumentni resursy bibliotek* [Documentary resources of libraries]. Lira-K [in Ukrainian].
- Hetman, A. O. (2025). Virtualnata dopovnenarealnist yak instrumentymodernizatsii bibliotechnykh posluh [Virtual and augmented reality as tools for the modernization of library services]. *Molodyi doslidnyk*, 5, 24–27. <https://www.mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/61/56> [in Ukrainian].
- Horban, Yu. I., & Skachenko, O. O. (2019). Biblioteka u hri: Navchannia informatsiinoi hramotnosti ta zapobihanniu plahiatu [A library in the game: Teaching information literacy and preventing plagiarism]. *Bibliotechnyi visnyk*, 5, 26–33. <https://doi.org/10.15407/bv2019.05.026> [in Ukrainian].
- Horban, Yu. I., Rybka, L. A., & Rybka, A. T. (2021). Naukova biblioteka Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv: Modernizatsiia i stratehiia v umovakh sohodennia [Scientific library of Kyiv national university of culture and arts: Contemporary modernisation and strategy]. *Issues in Cultural Studies*, 37, 137–149. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.37.2021.236015> [in Ukrainian].
- Hrebeniuk, A. (2025). Rol dokumentatsiinykh system u protydiv informatsiinii ahresii [State unified documentation system in the field of jurisdiction: Its place and role among documentation systems]. *Bibliotechnyi visnyk*, 1, 14–22. <https://doi.org/10.15407/bv2025.01.014> [in Ukrainian].
- Hula, R. V., Perederii, I. H., & Sazhko, V. V. (2022). Vitchyzniani arkhivy, biblioteky ta muzei yak ob'iekt i sub'iekt konstsiientalnoi viiny v umovakh zbroinoi ahresii RF proty Ukrainy [Domestic archives, libraries and museums as object and subject of consensual war in the terms of the RF armed aggression against Ukraine]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 62, 7–40. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.062.01> [in Ukrainian].
- Khrushch, S. (2022). Innovatsiinyi mediaprostir suchasnoi biblioteky: aksiolohichni oriientyry funktsionuvannia [Innovative media space of the modern library: Axiological guidelines of functioning]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 9, 70–78. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259153> [in Ukrainian].
- Kisarets, S. O. (2025). Diialnist bibliotek Ukrainy pid chas viiny: Adaptatsiia do novykh realii ta vyznachennia priorytetiv [Activities of Ukrainian libraries during the war: Adaptation to new realities and determination of priorities]. *Molodyi doslidnyk*, 5, 57–62. <https://www.mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/67/62> [in Ukrainian].
- Kovalenko, I. (2023). Biblioteka yak platforma osvity doroslykh v umovakh tsyfrovyykh transformatsii [The library as a platform for adult education in the conditions of digital transformations]. *Research and Educational Studies*, 7, 194–204. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2023-7-194-204> [in Ukrainian].

- Kovtaniuk, Yu. (2024). Aktualni pytannia zberezhenosti fondiv arkhiviv, bibliotek i muzeiv yak ustanov kultury v umovakh voiennoho stanu [Current issue of preservation of collections of archives, libraries and museums as cultural institutions under martial law]. *Bibliotechnyi visnyk*, 2, 12–31. <https://doi.org/10.15407/bv2024.02.012> [in Ukrainian].
- Kravets, L. (2023). Modernizatsiia systemy funktsii bibliotek v umovakh hibrydnykh zahroz [Modernization of the system of library functions in hybrid threats conditions]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 12, 125–132. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293583> [in Ukrainian].
- Krytska, O. (2023). *Zvit pro robotu biblioteky u 2023 rotsi* [Report on library work in 2023]. Sumy State University. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94147/1/2023_biblioteka_zvit_analitychnyi.pdf [in Ukrainian].
- Krytska, O. (2024). *Zvit roboty biblioteky 2024* [Library Report 2024]. Sumy State University. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97508/2/2024_biblioteka_zvit.pdf [in Ukrainian].
- Melnykova-Kurhanova, O., & Kozharina, V. (2024). Transformatsiia instrumentariiu informatsiinoi hihiieny v konteksti rosiisko-ukrainskoi viiny [Transformation of information hygiene tools in the context of the Russian-Ukrainian war]. *Obraz*, 3(46), 21–31. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.3\(46\)-21-31](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.3(46)-21-31) [in Ukrainian].
- Ovsienko, A. (2021). Adaptatsiia bibliotek do realii tsyfrovoho prostoru [Adaptation of libraries to the realities of digital space]. *Society. Document. Communication*, 12, 255–269. <https://sdc-journal.com.ua/en/journals/vipusk-12/adaptatsiya-bibliotek-do-reality-tsifrovogo-prostoru> [in Ukrainian].
- Paliienko, M. (2022). Ukrainski arkhivy, viina ta zberezheniia natsionalnoi identychnosti [The Ukrainian Archives, War, and Preservation of National Identity]. *Archives of Ukraine*, 1(330), 12–38. <https://doi.org/10.47315/archives2022.330.012> [in Ukrainian].
- Rzheuskyi, A. (2023). Benchmarkinh dystantsiinykh posluh bibliotek universytetiv Ukrainy [Benchmarking of remote services of university libraries of Ukraine]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 12–19. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276759> [in Ukrainian].
- Rzheuskyi, A., & Kunanets, N. (2023). SWOT-analiz dystantsiinooho bibliotechno-informatsiinooho obsluhovuvannia bibliotek zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy [SWOT-analysis of distant library and information services of libraries of higher education institutions in Ukraine]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, 11–24. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284651> [in Ukrainian].
- Voskoboinikova-Huzieva, O., & Tereshchenko, N. (2021). Vektory stratehichnoho rozvytku naukovykh bibliotek zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy, Lytvvy, Polshchi [Strategic development vectors for scientific libraries of higher education institutions in Ukraine, Lithuania, Poland]. *Research and Educational Studies*, 5(5), 145–160. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-145-160> [in Ukrainian].
- Xi, X. (2023). Napriamy sotsiokulturnoi modernizatsii publichnykh bibliotek Kytau [Directions of socio-cultural modernization of public libraries in China]. *Bulletin of the Book Chamber*, 3, 49–52. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.3\(320\).48-52](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.3(320).48-52) [in Ukrainian].
- Yarema, I. (2021). Biblioteka novoho pokolinnia ta yii rol yak sotsialnoho instytutu v informatsiinu dobu [The new generation library: The role of the library as a social institute in the information age]. *Bulletin of the Book Chamber*, 10, 26–30. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.10\(303\).26-30](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.10(303).26-30) [in Ukrainian].

Надійшла: 04.03.2025; Прийнято: 20.05.2025;

Статтю вперше опубліковано онлайн: 18.07.2025

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.